

In memoriam

РАДИША ЈАНЧИЋ (1951–2018)

Радиша Јанчић, ботаничар и редовни професор Фармацеутског факултета у Београду, био је дугогодишњи сарадник, поштовалац и одани пријатељ Природњачког музеја. Много пута је за тумачења научних открића и припрему својих књига користио податке из Генералног хербаријума Балканског полуострва или литературу у музејској библиотеци. Кад год је имао прилику истицао је значај Музеја као научне и образовне установе, и учествовао је у важнијим музејским програмима и манифестацијама. Био је именован за председника Управног одбора Музеја, али га је здравствено стање спречило да ту дужност преузме.

Поред редовних предавања на Фармацеутском факултету Радиша Јанчић[⊗] је као гостујући професор држао предавања и на Биолошком факултету у Београду, и био је ментор магистарских и докторских

[⊗] Биографске податке и библиографију видети у: Лакушић, Б., Стојановић, Д. Славковска, В. (2019) *In memoriam*: Проф. др. Радиша Јанчић (1951–2018). – *Botanica serbica* 43 (*in press*).

радова. У научном раду зналачки је повезивао фундаментална и примењена истраживања, откривајући таксономску вредност неких специфичних особина лековитих биљака. Био је члан Фармацеутског друштва Србије, Друштва еколога Србије, Српског биолошког друштва и међународне Организације за фито-таксономска истраживања медитеранског подручја (*OPTIMA*), као и Одбора за флору и вегетацију САНУ. Аутор је и коаутор многобројних уџбеника, књига, чланака у научним и стручним часописима и зборницима, и саопштења на националним и међународним научним скуповима, у којима је на једноставан, разумљив и пријемчив начин саопштавао и најсложенија научна тумачења и истине.

Можда најтачније, а свакако најлепше, Радишу Јанчића, професора и човека, описују речи многобројних студената спонтано објављене поводом његове смрти на *Facebook* страници Факултета:

„Свој, насмејан, добронамеран, посвећен, врстан предавач, духовит! Један од ретких!“

„Један од малобројних професора који је био господин професор. ... Била је част бити његов студент и полагати испит код њега.“

„Испит сам спремила са лакоћом и задовољством захваљујући ... доброј књизи која инспирише,... хвала Вам професоре што сте нам ... указали на значај ботанике на најлепши могући начин.“

„Стварно могу да кажем да сам био срећник јер сам упао у једну од његових генерација и имао прилике да чујем и видим све његове приче.“

„Тако пријатан и скроман човек, а опет тако велики професор! Ботаника ми је била најинтереснији и најлепши предмет током студија.“

Када студент, који се спрема за фармацеутску струку где су биљке само сировина или инспирација за лек, каже да му је ботаника најлепши предмет, онда то не говори толико о предмету, колико о професору који тај предмет предаје, о његовом знању и умећу преношења знања. А Радиша Јанчић јесте био предавач, и приповедач, *par excellence*, не само на факултету већ и у својим уџбеницима, научним и популарним књигама, у јавним предавањима и наступима у телевизијским емисијама, али и у свакодневним разговорима са студентима, колегама и пријатељима. Једноставно, морали сте да га слушате и да му верујете. Сећам се да га је на отварању изложбе Природњачког музеја, Зелено и црно – прича о чају, преко 250 људи

слушало у потпуној тишини читавих 45 минута – стојећи једне тмурне децембарске вечери испред Галерије. Занесени занимљивом и живописном причом о историји и благодетима чаја, заборавили су на хладноћу и влагу које су запоселе Калемегдан.

Своја научна истраживања Радиша Јанчић је посветио биљкама које имају квалитет више јер могу да нам ублаже бол и помогну у борби са болестима. Нарочиту пажњу годинама је посвећивао врстама рода *Mentha*, које су према грчкој митологији настале од делова тела водене нимфе Менте, и у којима су се сачувале њена љупкост и доброта. Не знам да ли је на избор Р. Јанчића утицала и његова заинтересованост за митологију, али ова прича говори да су менте од вајкада биле блиске човеку. Вековима су гајене и проучаване и експериментисано је са сортама и хибридикама. Међутим, Радиша Јанчић је открио нове врло значајне податке и дошао до нових тумачења и разјашњења, вредних да се преточе у респектабилну докторску дисертацију (1984) и већи број радова. Истраживања су га одвела још даље, до открића нове врсте менте (*Mentha serbica*), до тада непознате у науци, и то на сасвим обичном и ни мало атрактивном месту. То показује да је према изреци: *откриће је сагледати оно што је свако видео, и размишљати како нико није размишљао* (Albert von Szent-Gyorgyi, 1893–1886), Радиша Јанчић умео да види, али и да схвати значај и вредност онога што је видео.

Одлично познавање ботанике, завидно образовање и заинтересованост за уметност и историју цивилизације, одсликану и кроз веровања и митове везане за биљке, уз однеговани стил којим су написане, чине књиге Р. Јанчића привлачним и за шири круг читалаца. То се нарочито односи на романирану историју ботанике у књизи Свети храст (2000), причу о маслини (Моја маслина, 2005) и неколико књига посвећених лековитим и зачинским биљкама. Радиша Јанчић је тако остварио и просветитељску мисију, што потврђују и речи једног од његових студената: *„Професор, који ме није научио да знам биљке већ да их негујем, поштујем, чувам, слушам, истражујем... Да их волим!“*

In memoriam
RADIŠA JANČIĆ
(1951–2018)

Radiša Jančić, botanist and tenured professor at the Faculty of Pharmacy in Belgrade, was a long-time collaborator, admirer and devoted friend of the Natural History Museum. He used data from the General Herbarium of the Balkan Peninsula or literature from the Museum library, on many occasions while interpreting scientific discoveries or working on his books. Whenever he had the opportunity, he emphasised the importance of the Museum as a scientific and educational institution and participated in major Museum programmes and events. He was appointed Chairman of the Managing Board of the Museum, but his health issues prevented him from taking over this duty.

In addition to regular lectures at the Faculty of Pharmacy, Radiša Jančić[Ⓢ] was a visiting professor at the Faculty of Biology in Belgrade, as well as a mentor for Master's and PhD theses. In his scientific work, he linked fundamental and applied research with knowledge, revealing the taxonomic value of certain specific characteristics of medicinal plants. He was a member of the Pharmaceutical Society of Serbia, the Society for Ecologists of Serbia, the Serbian Biological Society and the Organisation for the Phyto-Taxonomic Investigation of the Mediterranean Area (OPTIMA), as well as the Committee for Flora and Vegetation of the Serbian Academy of Sciences and Arts. He was the author and co-author of numerous textbooks, books, articles published in scientific journals and proceedings, as well as presentations at national and international scientific meetings, where he communicated the most complex scientific interpretations and facts in a simple and understandable way.

The words of many students, spontaneously posted on the Facebook page of the Faculty on the occasion of his death, probably most correctly – and certainly most beautifully – describe Radiša Jančić, both as a professor and a man:

*“Original, smiling, benevolent, dedicated, superb lecturer, witty!
One of the few such people!”*

“One of the few professors who was the gentleman professor ... It was an honour to be his student and take his exam.”

[Ⓢ] See biographical data and bibliography in: Lakušić, B., Stojanović, D. Slavkowska, B. (2019) In memoriam: Prof. Radiša Jančić, Ph.D. (1951-2018) – *Botanica serbica* 43 (in press).

“I prepared the exam with ease and pleasure, thanks to ... a good textbook that inspires ... Thank you, Professor, for showing us the importance of botany in the best possible way.”

“I can honestly say that I was a lucky man because I belonged to one of his generations of students and had the opportunity to hear all his stories.”

“Such a pleasant and modest man, and such a great Professor! Botany was my favourite and most interesting course.”

When a student preparing for the pharmaceutical profession – where plants happen to be nothing more than raw materials or an inspiration for a cure – says that botany was his favourite course, that tells much more about the professor who teaches the course than about the course itself. It speaks about a teacher’s knowledge and his ability to transfer it to the others. And Radiša Jančić certainly was a lecturer and narrator *par excellence*, not only at the faculty but also in his textbooks, scientific and popular books, public lectures and TV appearances, as well as in daily conversations with students, colleagues and friends. You simply had to listen to him and trust him. I remember the opening of the exhibition of the Natural History Museum, “Green and Black – The Story of Tea”, when more than 250 people listened him in total silence for 45 minutes, standing in front of the Gallery on a gloomy December night. Taken by the interesting and colourful story about the history and benefits of tea, they completely forgot the coldness and moisture on Kalemegdan.

Radiša Jančić has dedicated his scientific research to the plants that have a quality more, as they had the power to alleviate pain and help fight diseases. For years, he paid special attention to the species of the genus *Mentha*, which according to Greek mythology originated from parts of the body of the water nymph Minthe, preserving her loveliness and kindness. I do not know if the choice of R. Jančić was influenced by his interest in mythology, but this story tells that the mints were close to man since the times of yore. They have been cultivated and studied, and there have been many experiments with their varieties and hybrids. Radiša Jančić, however, discovered new, extremely important data, reaching new interpretations and clarifications, worthy of a respectable doctoral dissertation (1984) and a number of papers. The research took him even further, all the way to the discovery of the new species of mint (*Mentha serbica*), which was unknown to science at the time, and moreover, in a completely ordinary and not very attractive location. This shows that, according to the saying: “discovery consists of seeing what everybody has seen and thinking what nobody has thought“ (*Albert von Szent-Gyorgyi*, 1893–1886), Radiša Jančić

had the ability to see, but also to understand the significance and value of that what he had seen.

Excellent knowledge of botany, enviable education and interest in the arts and history of civilisation reflected in beliefs and myths related to plants, coupled with a well-groomed style, make books that were written by R. Jančić attractive also to a wider circle of readers. This particularly refers to the romanticised history of botany presented in the book *Holy Oak* (2000), the story of the olive (*My Olive*, 2005) and several books dedicated to medicinal and spice plants. Radiša Jančić thus also accomplished the mission of enlightenment, as confirmed by the words of one of his students: “*Professor who did not teach me to know plants, but how to nurture, respect, protect, listen to, explore... how to love them!*”

Olja Vasić

Музејски саветник
Museum adviser

Природњачки музеј Београд
Natural History Museum Belgrade

Received: 29 Nov. 2018; Accepted: 15 Dec. 2018.